

De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2025 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf de onderbouw van het basisonderwijs tot en met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR GROEP 6 EN 7 VAN HET BASISONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek *De lijst van Violet Sopjes* van David Vlietstra & Yoko Heiligers (Uitgeverij Gottmer), een boek dat geschikt is voor kinderen vanaf 10 jaar.

Thema's in dit boek

- fantasie vs werkelijkheid
- overzicht vs chaos
- angsten overwinnen
- verzamelen en ordenen
- ontmoetingen
- uniek zijn
- dagboek schrijven

Uit het juryrapport

“*De lijst van Violet Sopjes* is een boek dat een blijvende indruk achterlaat. Violet is een personage dat onder je huid kruipt. Haar groeiproces, kwetsbaarheden en doorzettingsvermogen maken haar niet alleen sympathiek, maar ook bewonderenswaardig. Met levendige personages en diepgaande thema’s weet David Vlietstra een verhaal te vertellen dat zowel betovert als ontroert. De grafische en humoristische illustraties van Yoko Heiligers laten daarbij ruimte voor eigen fantasie.”

De lijst van Violet Sopjes

De 11-jarige Violet besluit om speelafspraken te gaan maken met al haar klasgenoten. Ze hangt een lijst met namen in haar kamer op en wil deze lijst geordend kunnen afvinken met als doel om iedereen te leren kennen en zo haar 'verzameling' compleet te krijgen. Dat loopt anders dan gepland, maar toch zet Violet door en leert ze 10 klasgenoten beter kennen. De ontmoetingen die ze heeft, beschrijft ze in schriftjes, als een dagboek. De afspraken worden steeds vreemder. Daardoor ga je je als lezer steeds meer afvragen wat hier aan de hand is.

EEN SCHRIFT MET PINGUÏNS

OBSERVEREN & VERHAAL SCHRIJVEN

ONTMOETEN

Voorlezen

Laat het boek zien en lees pagina 7-17 voor. Laat de lijst (p. 5) en de voorkant van het schrift (p. 11) zien. Bespreek samen wat het plan is van Violet. Wat gaat ze doen? Laat wat afbeeldingen uit het boek zien.

Illustratie bekijken

Kopieer de 9 illustraties van *Ontmoetingen 1, 2 en 3* (zie het kader op de volgende pagina) en verdeel deze over groepjes van drie leerlingen. Aan de hand van de gekregen illustratie (en de naam van de klasgenoot die daarbij hoort) gaan de leerlingen in hun groepje bedenken hoe de speelafpraak van Violet zou kunnen verlopen.

Woordweb

Violet schreef: "*Ik wilde alles in geuren en kleuren in dit schrift noteren. Wat we deden, wat er gezegd werd, welke lichaams taal er gebruikt werd en hoe ik me tijdens al die ontmoetingen voelde.*" (p. 8). Lees dit nogmaals voor en laat de leerlingen in de groepjes bij hun illustratie een woordweb maken aan de hand van deze zintuigen.

De ontmoeting

De leerlingen schrijven vervolgens aan de hand van hun observaties samen een verhaal over de speelafpraak met een duidelijk **begin (introductie) - midden (wat doen ze samen) - eind (afrondding)**.

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbegrip & literaire competentie

Creatief schrijven

Lezen en schrijven worden in het onderwijs steeds meer met elkaar verbonden als twee zijdes van een medaille. Het een kan niet zonder het ander. Door leerlingen meer te laten schrijven, gaan ze ook beter lezen. Niet voor niets krijgt het schrijven een belangrijke rol in de nieuwe kerndoelen Nederlands en is het van belang lezen en schrijven in samenhang aan te bieden. Door aan het lezen schrijfp opdrachten te koppelen die aansluiten bij het verhaal, werk je bovendien betekenisvol aan het vergroten van het verhaalbegrip.

De onbetrouwbare verteller

Interessant is het om te kijken vanuit welk perspectief een verhaal verteld wordt. Bij een ik-verteller krijgen we een eenzijdig beeld voorgeschoteld en krijg je de beschrijvingen van de handelingen en gedachten vanuit één persoon te lezen. Je kunt je daarbij altijd afvragen hoe betrouwbaar dit vertelstandpunt is. "*In gevallen van vertellers met een gestoorde, verdraaide of beperkte kijk op zichzelf en de wereld, spreekt men wel van een onbetrouwbare verteller.*" (Van Boven, p. 228). In *De lijst van Violet Sopjes* is Violet zo'n onbetrouwbare verteller. Gaandeweg kom je daar als lezer achter. In het hele boek vind je aanwijzingen hiervoor. Leuk om na het lezen van het boek met de klas (of een groepje) naar bewijzen hiervoor te zoeken.

DE SPEELAFSPRAAKJES

LEZEN & BOUWEN

PRESENTEREN

Lezen

Laat elk trio het verhaal uit het boek lezen dat bij hun illustratie van de vorige opdracht hoort (zie kader voor de paginanummers). Daarna bespreken ze welke overeenkomsten en verschillen ze zien met het verhaal dat ze zelf hebben verzonnen.

Visualiseren

De trio's gaan een scène uit het verhaal nabouwen met LEGO of ander bouw materiaal. Ze kunnen hiervoor de illustratie gebruiken of andere elementen uit het verhaal.

Tentoonstelling

Stel een tentoonstelling van de ontwerpen samen (op volgorde van het boek). Het zou mooi zijn als je de scènes kunt opbouwen zoals de voorkant van het boek. Bijvoorbeeld in het midden van de klas met allemaal een eigen taartpunt, zodat iedereen er omheen kan lopen.

Presentaties

Elk trio mag het verhaal presenteren aan de hand van hun bouwwerk.

Ontmoetingen 1	Ontmoetingen 2	Ontmoetingen 3
Jamie Bender (p. 19-30)	Jenny Broomans (p. 61-69)	Muze Hoexum (p. 111-122)
Jamie Fles (p. 31-44)	Xiomaera van Dijk (p. 75-84)	Bart-Peter Nusman (p. 125-136)
Julie Faber (p. 45-56)	Disco Santes (p. 92-100)	Nonet van Kammen (p. 140-158)

WAAR OF NIET WAAR

ONDERZOEKEN

REFLECTEREN

Voorlezen

Lees pagina 70-74 voor waarin de ouders van Violet reageren op haar verhaal en het verschil tussen echt gebeurde verhalen en broodjeaapverhalen naar voren komt.

Broodjeaapverhalen

Bespreek wat broodjeaapverhalen zijn. Hoe kun je deze herkennen? Schrijf samen wat kenmerken op het bord. Wat is het verschil tussen een echt gebeurd verhaal, een verzonden verhaal en een broodjeaapverhaal?

Analyseren

Laat leerlingen in trio's een (ander) verhaal van Violet Sopjes analyseren. Welke elementen kunnen echt gebeurd zijn en welke zijn onwaarschijnlijk?

Voorlezen

Sluit af met het voorlezen van het laatste verhaal over 'Engeltje Wijnalda' vanaf de witregel op p. 219. Bespreek met de leerlingen wat ze opvalt. Wat is anders aan dit verhaal? Welke elementen zijn waarschijnlijk en welke niet?

MEER LEZEN?

Spelen met de illustraties van Yoko Heiligers

- *MENSENDIEREN* (2023) Yoko Heiligers, Uitgeverij Loopvis.

Over broodjeapverhalen

- *FAKE!* (2019) Annemarie Bon & Wendy Panders, Uitgeverij Volt.

Bronnen

- Boven, Erica van & Gillis Dorleijn (2013) *Literair Mechaniek. Inleiding tot de analyse van verhalen en gedichten*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Herder, Anke (2021) *Schrijfonderwijs op peil. Handreiking voor leerkrachten in de midden- en bovenbouw van het (speciaal) basisonderwijs*. Amersfoort: SLO.
- Website over David Vlietstra <https://davidvlietstra.jimdofree.com/>
- Website over Yoko Heiligers <https://www.yokoheiligers.nl/>
- Interview met David Vlietstra en Yoko Heiligers <https://gottmerkinderboeken.nl/david-vlietstra-yoko-heiligers/>
- In de serie *Kwestie van lezen* van Stichting Lezen:
 - *Lezen en creatief schrijven combineren op de basisschool* (nr. 13)

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

Voor het basisonderwijs

- groep 1-8: *Dichter bij de seizoenen* van Bette Westera & Henriette Boerendans
- groep 6-7: *De lijst van Violet Sopjes* van David Vlietstra & Yoko Heiligers
- groep 7-8: *Vandaag komen we niet meer thuis* van Enne Koens & Maartje Kuijper

Voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-3: *Oever* van Ludwig Volbeda
- klas 1-6: *Ommouw me* van Ted van Lieshout
- klas 4-6: *De vrouw en zijn hoofd* van Benny Lindelauf & Ingrid Godon

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.

